

Thanassis Valtinós

Visat núm. 4
(octubre 2007)

per Montserrat Franquesa i Joaquim Gestí

Thanassis Valtinós va néixer a Arcàdia, el 1932. Després d'un pas fugaç per la Facultat de Ciències Polítiques fa estudis de cinematografia, fet que marcarà decisivament la seva trajectòria professional posterior. Intel·lectual polifacètic, ha traduït i adaptat tragèdies d'Eurípides i d'Èsquil, ha treballat com a guionista al costat de cineastes de renom com ara Theo Angelopoulos, amb qui va guanyar la Palma d'Or al millor guió per la pel·lícula *Viatge a Citera* (1984). És membre, entre altres, de l'Acadèmia Europea de les Arts i les Ciències. Com a escriptor, una obra elaborada lentament i amb minuciositat li ha atorgat prestigi internacional (les seves obres s'han traduït a l'anglès, el francès, l'alemany, el suec, entre altres).

Escriptor preocupat, com tota una generació de postguerra, per les seqüeles de la guerra fratricida que dividí el país després de l'ocupació alemanya durant la Segona Guerra Mundial, opositor al règim militar dels coronels de la dècada dels setanta, Thanassis Valtinós ocupa un lloc preeminent, unànimement reconegut, dins del panorama de la literatura grega contemporània. Preeminent i excepcional. Això és degut, sens dubte, a les peculiaritats del seu estil, entre les quals destaquen l'expressió gairebé minimalista del llenguatge, la força narrativa i la manca d'artificis estètics que apartin el lector de l'essència mateixa que transmet el relat.

Entre les seves obres destaquen *La retirada dels nous* (1959) i *Blau fosc, gairebé negre* (1985), traduïdes al català, la *Vida d'Andreas Kordopatis* (1972), història d'un immigrant clandestí grec a Amèrica, *Tres peces gregues en un acte* (1978), que recrea la realitat social i política de la Grècia de postguerra, *Addicte a la nicotina* (1984) i *Dades sobre la dècada dels seixanta* (1989), obra guardonada amb el Premi Nacional de Novel·la del seu país l'any següent.

La retirada dels nous data de 1959, deu anys després de la fi dels esdeveniments polítics que inspiren el relat. Tanmateix, no és en cap cas una novel·la històrica: es tracta d'una reflexió sobre el sentiment de fracàs, l'angoixa de la mort, la lluita sense esperança per la subsistència i l'abandó al destí. En el relat no apareix cap sigla, cap partit, cap personatge polític real, ni es dona cap data concreta, a excepció de la que inicia la narració, 1948. Cal recordar que en aquell moment Grècia es troba en plena Guerra Civil.

Blau fosc, gairebé negre representa una exploració dels límits de l'expressió i, al mateix temps, una demostració de domini literari. Endinsant-se d'una manera sorprenent en la psicologia femenina, Valtinós presenta el llarg monòleg d'una dona de mitjana edat, pertanyent a l'alta burgesia cosmopolita de la Grècia de segle XX. És, però, un monòleg només en aparença: la protagonista s'adreça en realitat a un interlocutor indeterminat, que l'ha animat a gravar les seves confessions en una cinta magnetofònica, i que, en últim terme, no resulta ser altre que el mateix autor. En un to col·loquial, però capaç d'expressar amb total llibertat els aspectes més íntims de la seva personalitat, la protagonista desenvolupa un discurs que permet al lector reconstruir la trama d'una vida i reunir tots els elements d'un retrat psicològic magistral.